

Eid hos muslimerna

Högtiden hos muslimerna: dess regler och etik

Högtid (eid) är ett namn för allt som återkommer, upprepas och blir till vana. Högtider finns som kännetecken hos alla folk, vare sig de är bokfolkens anhängare, avgudadyrkare eller annat. Det beror på att firandet av högtider är kopplat till en instinkt och en natur som människor är skapade med – alla människor älskar att ha tillfällen då de firar, samlas och visar glädje och lycka.

Muslimernas särdrag i sina högtider

Profetens ﷺ ord *”Varje folk har sin högtid och detta är vår högtid”* visar att muslimerna är särskilt utmärkta med dessa två högtider och inga andra, och att det inte är tillåtet för muslimer att likna de otrogna och avgudadyrkarna i något som är specifikt för deras högtider – varken i mat eller klädsel, tändande av eldar, tillbedjan, eller att låta barnen leka under deras högtider, visa prydnad eller att låta muslimska barn delta i de otrognas högtider.

Alla otrogna och innoverade högtider är förbjudna, såsom nyårsdagen, nationaldagen, revolutionsdagen, traddagen, kröningsdagen, juldagen, mors dag, arbetardagen, Nilens dag, vårfirandet, lärarens dag och profetens födelsedag (Mawlid). Muslimerna har endast två högtider: Eid al-Fitr och Eid al-Adha, enligt vad som återberättats av Anas (må Allah vara nöjd med honom): *”Allahs sändebud ﷺ kom till Medina och invånarna hade två dagar då de lekte. Han frågade: ’Vad är dessa två dagar?’ De svarade: ’Vi brukade leka under dem på okunskapens tid.’ Allahs sändebud ﷺ sade: ’Allah har ersatt dem åt er med något bättre: Offerdagen och Eid al-Fitr.’”* Sunan Abu Dawud 1134.

Dessa två högtider är bland Allahs kännetecken som bör levas upp, vars syften bör förstås och vars innebörder bör upplevas. Nedan tar vi upp en rad regler och etik kring de två högtiderna i islamisk lag.

Högtidernas regler

1. Fastande under högtidsdagarna

Det är förbjudet att fasta under de två högtidsdagarna, enligt Abu Sa'id al-Khudris (må Allah vara nöjd med honom) hadith: *"Allahs sändebud ﷺ förbjöd fastande under två dagar: Eid al-Fitr och Offerdagen."* Återberättat av Muslim 827.

2. Högtidsbönens rättsliga status

En grupp lärde anser att den är obligatorisk (wajib) – detta är hanafiskolans och Shaykh al-Islam Ibn Taimiyyas åsikt. De sade att Profeten ﷺ alltid förrättade den och aldrig lämnade den en enda gång, och de stödde sig på Allahs ord (*Förrät bönen för din Herre och offra*), det vill säga högtidsbönen och offret efter den, vilket är ett påbud. De stödde sig också på att Profeten ﷺ befallde att ta ut kvinnorna hemifrån för att bevittna den, och att den som inte hade en mantel skulle låna av sin syster.

En annan grupp lärde anser att den är ett kollektivt pliktverk (fard kifaya) – detta är hanbaliskolan. En tredje grupp anser att högtidsbönen är en bekräftad sunna (sunnah mu'akkadah) – detta är maliki- och shafiiskolorna, som stödde sig på hadithen om den beduinen som sade att Allah inte gjort mer än fem dagliga böner obligatoriska för sina tjänare.

Muslimen bör sträva efter att närvara vid och bevittna bönen, särskilt som åsikten om dess obligatoriska karaktär är stark. Det räcker med det goda, välsignelse och stora belöning som finns i att närvara och följa den ädle Profeten ﷺ.

Giltighets- och pliktvillkor samt tid: Vissa lärde (hanafiter och hanbaliter) betingade bosättning och gemensam bön för att högtidsbönen ska vara obligatorisk. Vissa sade att dess villkor är detsamma som fredagsbörens, utom predikan vars närvaro inte är obligatorisk. Majoriteten av lärde är eniga om att högtidsbörens tid börjar när solen stigit ungefär ett spjuts höjd med blotta ögat och sträcker sig till zenittpunktens inträde.

Högtidsbönens form: Umar (må Allah vara nöjd med honom) sade: *"Högtidsbönen och Offerdagens bön är två raka'at, fullständiga utan förkortning, på er Profets tunga – den som påstår annat har misslyckats."*

Abu Sa'id berättade: *"Allahs sändebud ﷺ gick ut på Eid al-Fitr och Offerdagen till böneplatsen, och det första han began var bönen."* Takbir

görs sju gånger i den första raka'aten och fem gånger i den andra, och koranläsningen sker efter dem i bägge. Aisha (må Allah vara nöjd med henne) berättade: *"Takbir under Eid al-Fitr och Offerdagen: sju i den första och fem i den andra, utöver ruku'-takbiren."* Återberättat av Abu Dawud, autentisk med sammanlagda kedjevägar.

Om den bedjande kommer till sin imam mitt under de extra takbirerna, säger han takbir med imamen och behöver inte ersätta de missade extra takbirerna eftersom de är sunna och inte obligatoriska. Vad gäller vad som sägs mellan takbirerna har det återberättats från Ibn Mas'ud: *"Han sade Allahu Akbar, prisade Allah, lovordade Honom och bad välsignelse över Profeten ﷺ, sedan sade han takbir och prisade Allah, lovordade Honom och bad välsignelse över Profeten ﷺ"* osv. Återberättat av al-Tabarani, autentisk hadith.

Koranläsning i högtidsbönen: Det är rekommenderat att imamen läser "Qaf" och "Iqtarabat al-sa'ah" (al-Qamar), som det framgår av Sahih Muslim, då Umar ibn al-Khattab frågade Abu Waqid al-Laythi vad Allahs sändebud ﷺ läste under Offerdagen och Eid al-Fitr. Han svarade: *"Han läste 'Qaf wal-Qur'an al-Majid' och 'Iqtarabat al-sa'ah wa'nshaqqa al-qamar'."* Sahih Muslim 891. Det vanligaste var att han ﷺ läste "Sabbih" och "al-Ghashiyah", likaså som han läste dem på fredagen. Al-Nu'man ibn Bashir berättade: *"Allahs sändebud ﷺ läste under de två högtiderna och fredagen: 'Sabbih isma rabbika al-a'la' och 'Hal ataka hadith al-ghashiyah'."* Sahih Muslim 878.

Bönen före predikan: Av högtiderns regler gäller att bönen förrättas före predikan, som det bekräftas i Ahmads Musnad från Ibn Abbas: *"Jag vittnar om att Allahs sändebud ﷺ förrättade bönen före predikan under högtiden, sedan höll han predikan."* Musnad Ahmad 1905, hadithen finns i de två sahih-samlingarna.

Abu Sa'id (må Allah vara nöjd med honom) berättade: *"Profeten ﷺ gick ut på Eid al-Fitr och Offerdagen till böneplatsen, och det första han began var bönen. Sedan vände han sig mot folket medan de satt på sina led, och han förmanade dem, rådgav dem och befallde dem."* Bukhari 956.

Tillåtelse att gå under predikan för den som vill: Abdullah ibn al-Sa'ib berättade: *"Jag bevittnade högtiden med Profeten ﷺ och när han avslutat bönen sade han: 'Vi håller predikan, den som vill sitta för predikan sitter, och den som vill gå får gå.'" Irwa' al-Ghalil 3/96.*

Att inte överdriva med att skjuta upp bönen: Abdullah ibn Busr, Profetens ﷺ följeslagare, gick ut med folket en Eid al-Fitr eller Offerdag och klandrade imamens dröjsmål, och sade: *"Vi var klara med Profeten ﷺ vid denna tid, och det var vid tasbih-tidpunkten."* Återberättat av al-Bukhari som en upphängd bekräftad hadith.

Frivillig bön vid böneplatsen: Det finns ingen frivillig bön varken före eller efter högtidsbönen, som det berättas från Ibn Abbas att Profeten ﷺ gick ut på högtidsdagen och förrättade två raka'at utan att be varken före eller efter dem. Sunan Abu Dawud 1159. Detta gäller om bönen förrättas på ett öppet böneplats eller en allmän plats. Om folk däremot förrättar högtidsbönen i en moské ber man välkomstbönen (tahiyyat al-masjid) vid inträdandet, innan man sätter sig.

3. Om man inte fick veta om högtiden förrän dagen efter

Abu Umayr ibn Anas berättade från sina farbröder bland ansarierna att de sade: *"Shawwals månskära fördoldes för oss och vi fastade till morgonen. Mot slutet av dagen kom ryttare och vittnade inför Allahs sändebud ﷺ att de sett månskären dagen innan. Han befalld då folket att bryta fastan samma dag och att gå ut till sin högtid dagen därpå."* Återberättat av de fem, autentisk: Irwa' 3/102.

Den som missat högtidsbönen – den mer vägande åsikten är att det är tillåtet att ersätta den med två raka'at.

4. Kvinnors närvaro vid högtidsbönen

Hafsa berättade: *"Vi brukade hindra våra unga ogifta kvinnor från att gå ut under de två högtiderna. En kvinna kom och bodde vid Banu Khalaf-slottet och berättade från sin syster, vars mans hade deltagit i tolv fälttåg med Profeten ﷺ och hennes syster hade följt med i sex av dem. Hon sade: 'Vi brukade vårda de sårade och ta hand om de sjuka.' Hennes syster frågade Profeten ﷺ: 'Är det ett problem om en av oss inte har mantel att inte gå ut?' Han svarade: 'Låt hennes väninna låna henne från sin mantel, och låt henne bevittna det goda och muslimernas åkallan.'" Sahih al-Bukhari 324.*

Högtidernas etik

1. Badning

Av högtidsetiken hör badning före utgången till bönen. Det är autentiskt

återberättat i al-Muwatta och annorstädes att Abdullah ibn Umar brukade bada på Eid al-Fitr-dagen innan han gick till böneplatsen. Al-Muwatta 428. Sa'id ibn Jubayr sade: *"Högtidernas sunna är tre: att gå till fots, bada och äta innan man ger sig av."* Al-Nawawi (må Allah förbarma sig över honom) nämnde lärdenas enighet om att badning inför högtidsbönen är rekommenderat. Det skäl som gör badning rekommenderat inför fredagsbönen och andra allmänna sammankomster finns också vid högtiden, kanske till och med mer tydligt.

2. Att äta innan man ger sig av

Av högtidsetiken hör att inte gå till bönen på Eid al-Fitr innan man ätit dadlar, som al-Bukhari återberättat från Anas ibn Malik: *"Allahs sändebud ﷺ brukade inte ge sig av på Eid al-Fitr-dagen förrän han ätit några dadlar i ett udda antal."* al-Bukhari 953. Anledningen till att äta rekommenderas innan man ger sig av är att starkt understryka förbudet mot fastande den dagen och att markera iftaren och fastets slut. Ibn Hajar (må Allah förbarma sig över honom) motiverade det med att det stänger dörren till ökad fasta och innebär en skyndsamhet att lyda Allahs befallning. Fath 2/446. Den som inte har dadlar bryter fastan med vad som helst tillåtet. På Offerdagen däremot är det rekommenderat att inte äta förrän efter bönen, ur sitt offerdjur.

3. Takbir på högtidsdagen

Det är en av de stora sunnan på högtidsdagen, enligt Allah den Upphöjdes ord: *(För att ni ska fullborda antalet dagar och prisa Allah för Hans vägledning och kanske ni ska tacka Honom)*. Al-Walid ibn Muslim berättade: *"Jag frågade al-Awza'i och Malik ibn Anas om att höja takbir under de två högtiderna. De svarade: 'Ja, Abdullah ibn Umar brukade höja den på Eid al-Fitr tills imamen gick ut.'" Det är autentiskt återberättat om Abu Abd al-Rahman al-Sulami att han sade: "De var ivrigare under Eid al-Fitr än under Offerdagen" - Waki' sade: det vill säga med takbiren. Irwa' 3/122.*

Ibn Abi Shayba återberättade med en autentisk kedja från al-Zuhri att han sade: *"Folket brukade säga takbir när de gick ut från sina hem tills de kom till böneplatsen och tills imamen gick ut. När imamen gick ut tystnade de, och när han sade takbir sade de takbir."* Irwa' 2/121.

Takbiren från det man lämnade hemmet till böneplatsen och tills imamen inträdde var något mycket välkänt hos de tidiga fromma (salaf). Nafi' ibn Jubayr brukade säga takbir och undra över att folk inte sade takbir: *"Varför*

säger ni inte takbir?" Ibn Shihab al-Zuhri sade: "Folket brukade säga takbir från det de gick ut från sina hem tills imamen inträdde." Tidpunkten för takbiren under Eid al-Fitr börjar från högtidsnattens ingång tills imamen inträder till högtidsbönen.

Takbirens form: Det återberättas i Ibn Abi Shayba med en autentisk kedja från Ibn Mas'ud (må Allah vara nöjd med honom) att han sade takbir under tashriq-dagarna med: *"Allahu akbar, Allahu akbar, la ilaha illa Allah, wa Allahu akbar, Allahu akbar, wa lillahi al-hamd."* Det återberättas också från Ibn Mas'ud: *"Allahu akbar kabiran, Allahu akbar kabiran, Allahu akbar wa ajall, Allahu akbar wa lillahi al-hamd."* al-Irwa' 3/126.

4. Högtidshälsningar

Av högtidsetiken hör de vackra hälsningar som folk utbyter sinsemellan, oavsett formulering, som att säga till varandra: *"Taḡabbal Allahu minna wa minkum"* (Må Allah ta emot från oss och er) eller *"Eid mubarak"* och liknande tillåtna hälsningsformler. Jubayr ibn Nufayr berättade: *"Profetens ﷺ följeslagare brukade när de möttes på högtidsdagen säga till varandra: 'Taḡabila minna wa mink'."* Ibn Hajar sade att kedjan är god, Fath 2/446.

Hälsningarna var välkända bland sahabierna och de lärde har tillåtit dem, däribland imam Ahmad och andra. Det finns belegg som pekar på lagligheten av hälsningar vid festliga tillfällen, till exempel att sahabierna hälsade varandra när Allah förlät en person och de reste sig för att gratulera honom.

Det råder ingen tvekan om att dessa hälsningar hör till ädel karaktär och vackra sociala yttringar bland muslimerna. Det minsta som kan sägas om hälsningar är att du gratulerar den som gratulerat dig, och tiger om han tiger, som imam Ahmad (må Allah förbarma sig över honom) sade: *"Om någon gratulerar mig svarar jag, men annars börjar jag inte själv."*

5. Prydning vid de två högtiderna

Abdullah ibn Umar (må Allah vara nöjd med honom) berättade: *"Umar tog en silkesmantel som såldes på marknaden och tog den till Allahs sändebud ﷺ och sade: 'O Allahs sändebud, köp denna för att pryda dig med den under högtiden och för delegationer.' Allahs sändebud ﷺ sade till honom: 'Detta är klädsel för den som inte har någon andel i det goda.'"*

Återberättat av al-Bukhari 948. Profeten ﷺ godkände Umars avsikt att pryda sig, men klandrade honom för att ha köpt just denna mantel

eftersom den var av silke.

Jabir (må Allah vara nöjd med honom) berättade:

"Profeten ﷺ hade en mantel han bar under de två högtiderna och fredagen." Sahih Ibn Khuzaymah 1765.

Al-Bayhaqi återberättade med en autentisk kedja att Ibn Umar brukade bära sin vackraste klädsel vid högtiden. Mannen bör alltså bära de vackraste kläder han har när han ger sig av till högtiden. Vad gäller kvinnorna ska de hålla sig borta från utsmyckning om de går ut, eftersom de är förbjudna att visa utsmyckning för främmande män. Det är också förbjudet för den som vill gå ut att bära parfym eller locka människans uppmärksamhet, ty hon har inte gått ut annat än för tillbedjan och lydnad. Passar det en troende kvinna att olydas Den hon gick ut för att lyda, och strida mot Hans befallning genom att bära tajta kläder, iögonfallande färggranna plagg eller bära parfym?

6. Att lyssna på högtidspredikan

Ibn Qudama (må Allah förbarma sig över honom) sade i sin bok al-Kafi, s. 234: *"När han gett fredshälsningen håller han två predikningar som fredagens predikningar, eftersom Profeten ﷺ gjorde så, men de skiljer sig från fredagspredikningarna i fyra saker." Sedan sade han: "Det fjärde: de är sunna och det är inte obligatoriskt att lyssna på dem eller tåga under dem", med stöd av Ibn al-Sa'ibs hadith att han sade: "Vi bevittnade högtiden med Allahs sändebud ﷺ, och när han avslutat bönen sade han: 'Vi håller predikan. Den som vill sitta för predikan sitter, och den som vill gå får gå.'"*

Al-Nawawi (må Allah förbarma sig över honom) sade i al-Majmu': *"Det är rekommenderat för folket att lyssna på predikan, och varken predikan eller att lyssna på den är ett villkor för högtidsbörens giltighet." Shaykh Ibn Uthaymin sade i al-Sharh al-Mumtī': "Högtidspredikan liknar fredagens predikan i reglerna, dock inte i obligatorisk närvaro. Fredagens predikan kräver närvaro enligt Allahs ord: 'O ni som tror, när det ropas till bönen på fredagen, skynda er till Allahs åminnelse.' Högtidspredikningarna kräver inte obligatorisk närvaro, utan det är tillåtet att gå. Men om man stannar är det obligatoriskt att inte tala med någon."*

Några lärde sade: det är inte obligatoriskt att tåga under

högtidspredikningarna, ty om det vore obligatoriskt att tala, vore det obligatoriskt att närvara, och det vore förbjudet att gå. Liksom det är tillåtet att gå, är lyssnande inte obligatoriskt. Men om talande stör de närvarande är det förbjudet att tala på grund av störningen, inte på grund av lyssnandets krav. På denna grund vore det tillåtet att bläddra i en bok under imamens högtidspredikan om det inte stör någon. Enligt den åsikt som författaren följt däremot, är lyssnande obligatoriskt så länge man är närvarande.

7. Att gå en väg och återvända en annan

Jabir ibn Abdullah (må Allah vara nöjd med honom) berättade: *"Profeten ﷺ brukade på högtidsdagen ta en annan väg tillbaka."* Återberättat av al-Bukhari 986. Det återberättades om honom ﷺ att han gick till fots, bad utan adhan eller iqama och sedan återvände gående en annan väg. Det sades att orsaken är att de båda vägarna ska vittna om honom inför Allah på Uppståndelsens dag, ty jorden vittnar på Uppståndelsens dag om det goda och onda som gjorts på den. Det sades också att det är för att visa islams kännetecken längs de båda vägarna.

Av Shaykh Muhammad Salih al-Munajjid

